

NEKROLOG OPACTWA
NAJŚWIĘTSZEJ
MARII PANNY
I ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA
W ŁĄDZIE NAD WARTĄ

IANUARIUS

[1 I] A Kalendis

Obiit dominus Henricus Butgen¹ abbas Landensis. Item obiit frater Iohannes conversus de Valle sanctae Marie². Item obiit Catharina³ uxor Petri de Dabna⁴.

[2 I] B I Nonas

Obiit Velterus monachus et sacerdos. Item obiit reverendus pater Iohannes Wielunensis praepositus sancti Leonardi⁵ in Słupca 1635.

[3 I] C III Nonas

Obiit frater Henricus conversus.

[4 I] D Pride Non.

Obiit dominus Vincentius Łagiewnicki archidiaconus Gnesnensis, confrater noster⁶. Item obiit frater Guillemus Zaiaczek monachus et sacerdos anno Domini 1653⁷. Item obiit dominus Andreas de Rymanow vicarius Gnesnensis, procurator et confrater noster⁸.

¹ **Henryk Butgen**, opat łędzki w latach 1523-1550. Zmarł po 9 IX 1550 a przed 14 V 1551 r., najpewniej 1 I 1551 r. Data śmierci podana w nekrologu zapewne autentyczna (Zob. M. Perlbach, *Die cistercienser Abtei Lond*, s. 80, 81, 101, 106; MRPS IV, cz. 2, nr 13467, 13685, 15410, 16779; *Acta historica res gestae Poloniae illustrantia*, t. I: *Andrzeja na Więcborku Zebrzydowskiego, biskupa wrocławskiego i krakowskiego korespondencja z lat 1546 - 1553*, wyd. A. Wisłocki, Kraków 1878, s. 22 nr 49).

² Valle Sanctae Mariae, potoczna nazwa opactwa cysterskiego w Marienthall w diecezji Halberstadt, założonego w l. 1136-1138. Konwers Jan nie zidentyfikowany. O konwersach zob.: Wąsowicz T., *O roli konwersów w polskich klasztorach cysterskich XII - XIII w.* (w:) *Wieki Średnie*. Prace ofiarowane T. Manteufflowi w 60 rocznicę urodzin, Warszawa 1960, s. 115-121; Topfer M., *Die Conversen der Zistercienser. Untersuchungen Blute des Ordens*, Berlin 1983, oraz rec.: M. Kaczmarka w: *Przegląd Historyczny* 78(1987), s. 115-121; *Die Cistercienser. Geschichte. Geist. Kunst*, hrsg. A. Schneider, 2 Aufl. Wien - Köln 1977, s. 616.

³ Katarzyna z Dębna nie zidentyfikowana. Zob. niżej przypis 9.

⁴ **Piotr z Dębna** nad Wartą, h. Doliwa, Zapewne potomek Piotra z Dębna, kasztelana poznańskiego (o nim pisał J. Bieniak, *Piotr z Dębna*, PSB XXVI, s. 395); por. także wpis pod dniem 30 III, gdzie wzmianka o synu kaszt. Piotra i pod dniem 13 I, gdzie wiadomość o śmierci (jego żony?) Katarzyny z Dębna. Zapis jednak odnosi się do małżonki Piotra, niewymienionego z tytułem kasztelana (zob. wpis pod dniem 13 I i przypis 25).

⁵ **Jan z Wielunia**, prepozyt kościoła szpitalnego występuje w 1631 r. w aktach konsystorza gnieźnieńskiego (AAG, ACons. A 124, k. 177.). Chodzi o kościół szpitalny Św. Leonarda w Słupcy.

⁶ **Wincenty Łagiewnicki**, J. Korytkowski, *Prałaci i kanonicy* II, s. 493-498. Zmarł na zamku w Opatówku w dniu 17 IV 1512 r.

⁷ **Guillemus** (Wilhelm) **Zajaczek** bliżej nieznany.

[5 I] E Nonis

[6 I] F VIII Idus

Obiit frater Rutgerus monachus et sacerdos. Item obiit Mathias de Mislenburg⁹.

[7 I] G VII Idus

Obiit reverendissimus dominus Nicolaus Dunin¹⁰ commissarius generalis et abbas Obrensis 1661¹¹. Item obiit Nicolaus Kotwicz¹², burgravius Gnesnensis 1541. Item obiit Iesco¹³ advocatus de Pyzdry confrater noster.

[8 I] A VI Idus

Obiit domina Barbara¹⁴ domini Nicolai¹⁵ heredis in Swiecia¹⁶ 1434. Item obiit Bogusława soror¹⁷.

⁸ **Andrzej z Rymanowa**, wikariusz gnieźnieński może identyczny ze studentem UJ w 1490 r. (*Album studiosorum* II, s. 5), Występuje w latach 1493-1527 (*Acta capitulorum* II, nr 696, 806).

⁹ **Maciej z Myśliborza**, syn Szymona, występuje w latach 1338-1340 (KDW III, nr 1197; VI, nr 122). Zapewne chodzi o tę osobę, a nie Macieja, piszącego się z Myśliborza, wymienianego w źródłach z XV w. (Np.: *Roty* V, s. 407 nr 259). Myślibórz, wieś parafialna koło Goliny w dawnym powiecie konińskim.

¹⁰ **Mikołaj Dunin**, opat w Obrze, herbu Łabędź. Według nekrologu przemęckiego zmarł 4 I (APP, AZ 4/6, k. 11). Zob. J. Ostrowski, *Mikołaj Dunin opat cystersów w Obrze - komisarz generalny zakonu i wizytator klasztorów cysterskich w Polsce*, *Przegląd Wielkopolski* 1(1939), nr 7/8, s. 248-251. Cytowany nekrolog przemęcki podaje: *Pride Nonas Ianuarii Obiit illustrissimus et reverendissimus dominus Nicolaus de Skrzynna Dunin. Abbas huius monasterii et Visitator Generalis. Benefactor noster. Munificentissimus qui contulit 25 millia florenorum Poloncialium Monasterio nostro in censum perpetuum dein Lacum Grochowy dictum.*

¹¹ Badania nad wpisami obituarnymi osób związanych z konwentem w Obrze są utrudnione, gdyż dysponujemy tylko nekrologami, powstałymi w XVIII w. Na uwagę zasługiwałyby utracone w latach 1939-1945 *Materiały do historii klasztoru cystersów w Obrze* oraz *Regesty przywilejów dla gminy opackiej w Obrze*. Wspomniane rękopisy niegdyś były przechowywane w Bibliotece Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu (Biblioteka PTPN w Poznaniu, rękopis 804, k. 20, 20v, gdzie wiadomość o ich przekazaniu do tego księgozbioru).

¹² **Mikołaj Kotwicz** może identyczny z synem Jana i Anny ze Skwyroszewskich. W latach 1515-1540 wójtowie Gniezna stale zastępowali miejscowych burgrabiów (Zob. *Dzieje Gniezna*, pod red. J. Topolskiego, Warszawa 1965, s. 848 przyp. 47). Zob. *Teki Dworzaczka*.

¹³ **Jasiek**, wójt Pyzdr może identyczny z imiennikiem wymienianym w latach 1283-1299 lub drugim, znanym z lat 1311-1315 (KDW VI, nr 30; II, nr 28 946, 957; VI, nr 87). Zob. A. Wędzki, *Studia nad najdawniejszymi dziejami miasta aż do najazdu krzyżackiego (1331 r.)*, *Rocznik Koniński* 10(1982), s. 43 i przypis 108. Por. także wpis pod dniem 8 X.

¹⁴ **Barbara ze Święci**, występuje w 1429 r. (KDW VIII, nr 1215).

¹⁵ **Mikołaj ze Święci** niezidentyfikowany (zob. KDW IX, nr 1215).

[9 I] B V Idus

Obiit Mathias Pacinowski confrater noster. Item Conradus conversus.

[10 I] C IV Idus

Obiit dominus Henricus Buscraff¹⁸ abbas landensis. Item obiit Dobremirus semiconversus.

[11 I] D III Idus

Anno domini 1689 perillustris et reverendissimus dominus Iohannes de Roxyce Zapolski¹⁹ abbas Landensis, comissarius et vicarius generalis, S. R. M-tis secretarius, huius domus professus.

[12 I] E Pride Idus

Obiit frater Philippus monachus et sacerdos, quondam abbas²⁰. Item obiit dominus Wierzbęta²¹ capitaneus Poloniae. Item obiit frater Petrus²² monachus et sacerdos.

[13 I] F Idibus

Obiit Henricus²³ civis Coloniensis cum filiis et filiabus suis²⁴. Item comes Petrus²⁵ castellanus Posnaniensis. 1689 Ianuarii 13 obiit venerabilis frater Stephanus Kobierzycki diaconus et professus huius domus.

[14 I] G XIX Kal. Februarii

[15 I] A XVIII Kal.

¹⁶ Święcia, wieś w parafii Kuchary Kościelne w dawnym powiecie konińskim.

¹⁷ Termin *soror* może oznaczać zarówno zakonnicę z bliżej nieokreślonego opactwa cysterek (Ołobok, Owińska), jak i osobę świecką ze wspólnoty modlitewnej klasztoru.

¹⁸ **Henryk Buscraff**, opat Łądu. Zobacz *Katalog opatów* I – II.

¹⁹ **Jan z Rokszyc Zapolski**, opat Łądu. Zobacz *Katalog opatów* I – II. W komentarzu pomijamy wszelkie informacje dotyczące jego stosunków rodzinnych, o czym liczne informacje w *Tekach Dworzaczka*.

²⁰ **Filip**, opat Łądu. Zobacz *Katalog opatów* I – II.

²¹ **Wierzbęta z Palowic**, starosta generalny Wielkopolski 1352-1369, kasztelan poznański 1360-1369 (Jurek T., *Krąg rodzinny starosty wielkopolskiego Wierzbęty (1352-1369) czyli początki rodu Niesobiów*, Genealogia 1(1991), s. 11-42, gdzie skrupulatnie zebrana literatura i źródła).

²² Bracia o imieniu Piotr w źródłach występują bardzo często, stąd też trudności identyfikacyjne.

²³ Zestawienia mieszczan kolońskich podano w aneksach do edycji piętnastowiecznego nekrologu łędzkiego.

²⁴ Trudno wśród mieszczan kolońskich wymienionych w nekrologu dopatrywać się osoby Henryka (Hejnczka) z Koloni, kupca i lekarza Kazimierza Wielkiego (PSB X, s. 491-492).

²⁵ **Piotr z Dębna**, herbu Doliwa, syn Szymona, kasztelan poznański 1324-1329, wcześniej kasztelan łędzki (koniński) 1316-1322 (*Urzędnicy wielkopolscy* I, s. 141 nr 351, s. 133 nr 284).

Obiit frater Petrus monachus et sacerdos. Item reverendus dominus Iacobus Kostkowski²⁶ abbas Landensis 1575.

[16 I] B XVII Kal.

Obiit Derslaus heres de Wola²⁷. Item Ianussius²⁸ et Vincentius²⁹ milites de Bechow³⁰.

[17 I] C XVI Kal.

Obiit frater Gotfridus monachus et sacerdos. Item Nicolaus conversus, organi nostri fabricator 1647.

[18 I] D XV Kal.

Obiit reverendus dominus Henricus Poilen³¹ abbas Landensis 1418. Item obiit Volbero conversus. Item Laurencius conversus Item frater Villemus monachus et sacerdos. Obiit illustrissimus ac reverendissimus dominus Bernardus Niegolewski³² abbas monasterii Andreoviensis³³, canonicus ac vicarius generalis per utramque provinciam 1797.

[19 I] E XIV Kal.

Obiit frater Bertholdus conversus, sutor. Obiit frater Cyprianus Psarski monachus et sacerdos, senior domus nostrae 1692³⁴.

[20 I] F XIII Kal.

²⁶ **Jakub Kostkowski** (Gostkowski), opat Łądu. Zobacz *Katalog opatów I – II*.

²⁷ **Dersław z Woli**, może identyczny z Dersławem z Lichenia, dziedzicem Woli (Łaszczonej?), łowczy kaliski w latach 1387-1405 (*Urzednicy wielkopolscy I*, s. 112 nr 104). Zmarł w 1406 lub 1407 r.

²⁸ **Janusz z Biechowa**, herbu Doliwa, kasztelan biechowski 1355-1377; zob. *Urzednicy wielkopolscy I*, s. 99 nr. 3.

²⁹ **Wincenty z Biechowa**, herbu Doliwa, kasztelan gnieźnieński 1360-1377; zob. *Urzednicy wielkopolscy I*, s. 103 nr. 40.

³⁰ Biechowo, wieś koło Nowego Miasta nad Wartą (zob. R. Grygiel, T. Jurek, *Doliwowie z Nowego Miasta i Biechowa. Dzieje rodu i rezydencji*, Łódź 1996.).

³¹ **Henryk Poilen**, opat Łądu. Zobacz *Katalog opatów I – II*.

³² **Bernard Niegolewski**: Wojciech Wilhelm (Bernard) Niegolewski, urodzony 1746, zmarł 1797 r., cysters w Bledzewie 1767, opat jędrzejowski 1771, kanonik krakowski katedralny, syn Jana, skarbnika kaliskiego, następnie łowczego, cześnika i podstolego poznańskiego, zmarłego w 1784 r. i Zofii Twardowskiej około 1717-1787 (Biblioteka Kórnicka PAN. Materiały W. Dworzaczka).

³³ Jędrzejów, opactwo cysterskie w Małopolsce.

³⁴ **Cyprian Pasarski**, zapewne identyczny z kustoszem, wymienionym w 1666 r. (ks. grodz. Pyzdry 70, k. 602v-603).

Obiit frater Albertus³⁵ monachus et sacerdos, portarius. Item obiit frater Albericus Rychlowski monachus et sacerdos 1666³⁶.

[21 I] G XII Kal.

Obiit Catherina de Pyzdry. Item obiit dominus Iohannes Dlugosz parochus in Wola³⁷, confrater noster. Item obiit dominus Albertus³⁸.

[22 I] A XI Kal.

Obiit frater Theodoricus monachus et sacerdos. Item obiit frater Albertus, conversus.

[23 I] B X Kal.

Obiit dominus Conradus³⁹ abbas Luknensis. Item obiit frater Ioannes conversus.

[24 I] C IX Kal.

Obiit pater Petrus Łada confessarius Olobocensis 1589. Item obiit frater Theodoricus conversus, sutor.

[25 I] D VIII Kal.

Obiit frater Iohannes monachus et sacerdos. Item obiit frater Augustinus conversus 1609. Item obiit frater Hermanus⁴⁰ monachus et sacerdos. Item obiit Ioannes de Attendar cum uxore, filiis et filiabus suis. Item reverendus pater Franciscus Bobrowski parochus Ładkoviensis, olim prior, professus huius domus 1719⁴¹.

[26 I] E VII Kal.

Obiit dominus Iacobus Sztypler civis Posnaniensis, qui contulit florenos 250 conventui nostro Landensi.

[27 I] F VI Kal.

³⁵ **Albertus**, trudny do identyfikacji z uwagi na popularność imienia:

furtian, występuje w 1347 r. (KDW VI, nr 144);

magister, wymieniony w 1480 r., student UJ w 1468 r. (*Album* I, s. 191; Karbowski, o.c., s. 74);

brat, wymieniony w 1632 r. (Biblioteka PAN w Krakowie, dokumenty 579, 235).

³⁶ **Albericus Rychlewski**, zmarł 20 stycznia 1665 (1666?) r., co podaje rękopis zachowany w ADWł.

³⁷ Zapewne chodzi o Wolę Koszucką (Opacką?), gdzie istniał kościół parafialny inkorporowany do opactwa łędzkiego.

³⁸ **Albertus**, Wojciech. Określenie *dominus* może wskazywać na bliżej nieznanego nam kasztelana.

³⁹ **Konrad**, opat Łekna. O nim w edycji piętnastowiecznego nekrologu łędzkiego.

⁴⁰ **Herman**, możliwych jest kilka identyfikacji: podprzeor w 1371 r. (zobacz: zestawienie członków konwentu łędzkiego z XIII – XIX wieku); magister wielkiej grangii (*magno curie*) w 1395 r. i zapewne podprzeor w 1416 r.; pleban w Łądzie (recte w Łądku) w 1416 r.

⁴¹ LM Koronowo, s. 17 – wymieniony jako zmarły 25 stycznia 1719 r.

Obiit admodum reverendus dominus Ioannes Wysocki⁴² primus Polonus abbatiae Landensis 1560. Item frater Godfridus conversus.

⁴² **Jan Wysocki**, opat Łądu 1551-1560, kanonik gnieźnieński 1550, sekretarz królewski, protonotariusz apostolski; Korytkowski J., *Prałaci* IV, s. 353. W 1558 r. posłował do Neapolu. Zobacz *Katalog opatów* I – II. Nagrobek Wysockiego miał niegdyś znajdować się w klasztorze w Łądze, o czym pisał S. Starowski (*Monumeta Sarmatorum*, s. 711), zmarł VI Kal. Febr. 1560 r. w wieku 37 lat.